

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1186300/4

בבית הדין הרבני אזורי באר שבע

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליהו אריאל אדרי – אב"ד, הרב אבידן משה שפנייר, הרב אברהם הרוש

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד הגר קליין)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד יאיר שיבר)

הנדון: קיום הסדרי שהות בעידן קורונה

פסק דין זמני לזמני שהות

לפני בית הדין בקשת האם לביטול זמני השהות עם האב, וזאת לפי תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש – הגבלת פעילות), התש"ף-2020 שנקבעו לאחרונה על ידי ממשלת ישראל, ותחולתם מיום כ"ט באדר תש"פ (25.3.2020).¹

רקע עובדתי

ההורים התגרשו לפני כשנה ולהם שני ילדים, בגיל שנתיים ובגיל ארבע.

האם מתגוררת עם הילדים ברחובות, והאב מתגורר בבית הוריו בבאר שבע.

לפני שתוקנו תקנות החירום הנ"ל, ניתן על ידינו פסק דין זמני לפיו זמני השהות יתקיימו כדלקמן:

בימי שלישי, בין השעות 11:00 בבקר עד שעה 19:30. האב יאסוף את הילדים מהמסגרת החינוכית וישיבם לבית האם.

כמו כן הוחלט שבחול המועד פסח ביום שני י"ט ניסן (13.02.2020) ייקח האב את הילדים מבית האם לראשונה ללינת לילה. האב יאסוף את הילדים מבית האם וישיבם למחרת עד שעה 12:00.

פסק הדין הזמני ניתן לחמישה חדשים מיום י"ב באדר התש"פ (08.03.2020), והוחלט כי עו"ס לסד"ד תמציא תסקיר משלים עד לתאריך 01.06.2020.

בתאריך כ"ב אדר תש"פ (18.03.2020) הוגשה על ידי האם בקשה לעצירת הסדרי השהות בשל מחלת הקורונה וזאת "עד לאחר חלוף הסכנה" (לשון הבקשה).

¹ הערה: פסק דין זה מתייחס לתקנות והנחיות שהיו בתוקף בעת מתן פסק הדין, אך הן משתנות ומתעדכנות מעת לעת, בהתאם למצב.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עיקר טענות האם

נימוקי הבקשה הם כי האב מבקש להסיע את ילדיו בתחבורה ציבורית מרחובות לכאר שבע. האם סבורה כי על פי התקנות לשעת חירום יש לאסור על יציאת הילדים מביתם לחלוטין. אף על פי כן, אין היא מתנגדת לעצם המפגשים, אולם מבקשת שזמני השהות יתקיימו בעיר רחובות בלבד.

בהמשך להודעה נוספת של האב – לפיה הסיע את ילדיו בתחבורה ציבורית כאשר היה הדבר מותר, אולם מעתה יסיעם ברכב של מי מבני משפחתו – השיבה האם כי לפי התקנות המעודכנות חל איסור על נסיעה של יותר משני אנשים ברכב אחד, ולכן יש להורות מעתה על עצירה זמנית מוחלטת של זמני השהות עד לשינוי התקנות לשעת חירום.

עיקר טענות האב

האב השיב כי הסיע את הילדים בתחבורה ציבורית כל עוד היה הדבר מותר, אך כעת אין בכוונתו לעשות זאת. הוא מבקש כי זמני השהות יתקיימו בסופי שבוע אחת לשלושה שבועות. האב יגיע ברכב של בני משפחתו הגרעינית ביום שישי בשעה 12:00 וישיבם לבית האם במוצאי שבת, וזאת כל עוד התקנות לשעת חירום בתוקף.

עד כאן תמצית טענות הצדדים.

אכן על שולחנו בקשות רבות לשינוי זמני השהות בשל התקנות החדשות, וקיימת חשיבות עליונה ללבן עניין זה לפי המשפט העברי, שעליו מושתת חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות.

טובת הילד

כידוע, לפי דין תורה, עקרון העל המנחה בעניין המשמורת וזמני השהות הוא עקרון טובת הילד.

המקורות רבים וידועים, יעויין בספר עטרת דבורה (ח"א סימן מב) שאספם.

נגיף הקורונה, אף שעל פי רוב אינו מעמיד ילדים ונוער בסכנת חיים, בהחלט יכול להביא להדבקה שתגרום לפגיעה בבריאותם, דבר שבלי ספק אינו עולה בקנה אחד עם טובתם.

כאשר מדובר בשני הורים נורמטיביים, כפי שהוא במקרה שלפנינו, אין כל סיבה לקבוע שאחד ההורים אחראי לבריאותו של הילד יותר מזולתו, וכל עוד לא נשללה האפוסטרופסות מאחד מהם אחריות זו מוטלת על שניהם בשווה. להורה המשמורן אין כל יתרון על זולתו, והיותו משמורן לא תעניק לו כל זכות עודפת.

ראוי בהחלט שבית הדין ירד לשורש העניין וילבן מדוע נקבע כי מי מההורים משמורן, אך גם בלא לעשות כך, די בכך שלא נשללה ממי מההורים האפוסטרופסות כדי לקבוע שהאחריות לבריאותם של הילדים חלה על שניהם בשווה, בלא כל קשר לסוגיית המשמורת וזמני השהות. אין כוונתנו לאחריות ההורה לבריאות ילדו בזמנים בהם הוא שוהה אצלו, אלא לאחריות הכוללת החלה על ההורים לדאוג לבריאות ילדיהם, שכאמור אחריות זו משותפת ושווה.

טובת הציבור

יציאה אל המרחב הציבורי יש בה כדי לפגוע בבריאות הציבור. ילדים, יכול שיעבירו את הנגיף לאוכלוסייה מבוגרת ויפגעו בבריאותם של אחרים. אין ספק שההורים שניהם כאחד אחראים לכך

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שילדיהם לא יגרמו נזק לאחרים, אך מעל הכל זוהי חובתו של בית הדין, מכיון שמדובר בנושא בעל חשיבות ציבורית.

נציין במסגרת זו לדברי הרמב"ם (פ"א מהלכות גנבה ה"י) באשר לחובת בית הדין למנוע קטנים מלגנוב ומלהזיק.

נוסיף עוד את הכלל הידוע, שאדם צריך להיזהר שלא יזיק אחרים יותר ממה שהוא צריך להשמר שלא יוזק (תוספות בבא קמא דף כג ע"א ד"ה וליחייב). אם כן, חובת בית הדין לדאוג לבריאות הציבור היא העומדת במרכזו של הדיון, בלא להמעיט במחויבות ההורים.

מכלל זה נבוא אל הפרט.

תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש – הגבלת פעילות), התש"ף-2020 קובעות כי חל איסור יציאה אל המרחב הציבורי.

מספר מצבים הותרו לפי התקנות, ביניהם: "העברה של קטין, שהוריו חיים בנפרד, על ידי אחד מהוריו, לביתו של ההורה השני" (סעיף 2(14) לתקנות).

סעיף 3(2) קובע:

"בנסיעה ברכב פרטי לצורך כמפורט בתקנה 2 יהיו עד 2 נוסעים באותו הרכב; פסקה זו לא תחול במקרה שיש צורך חיוני בנסיעה של מעל שני נוסעים באותו הרכב ובכלל זה נסיעה למטרות המפורטות בתקנה 2... (14)."

אין ספק אם כן, שהותרה נסיעה ברכב לצורך קיום זמני שהות ועמדת האם בעניין זה נדחית. האב מטעמיו שלו סבור שיש לצמצם את זמני השהות ומבקש שיתקיימו אחת לשלושה שבועות בסופי שבוע. קיום זמני השהות בסופי שבוע הוא אכן נחוץ מאוד, אך במסגרת זו דומה שהוא מקדים את זמנו.

לצערנו, ההורים – גם בלא קשר למשבר הקורונה – נתונים בסכסוך עמוק, דבר המשליך בהחלט על טובת ילדיהם.

כזכור, הוחלט על ידינו שבחול המועד פסח ביום שני י"ט בניסן (13.4.2020) ייקח האב את הילדים מבית האם לראשונה ללינת לילה. האב יאסוף את הילדים מבית האם וישיבם למחרת עד שעה 12:00.

בית הדין סבור שהדרך הנכונה היא כי החל מתאריך זה וכל עוד מצב החירום נמשך ייקח האב את ילדיו ללינת לילה אחת לשבועיים. עד לתאריך זה, יימשכו זמני השהות במתכונת הנוכחית אלא אם כן יסכימו ההורים לשנותם.

האב יוכל להסיע את ילדיו ברכב מי מבני משפחתו. ככל שנמנע ממנו לנהוג, יכול שהנהג יהיה מי מבני משפחתו.

בכל מקרה לא יהיו ברכב יותר מהאב, ילדיו והנהג.

ההורים יצטיידו בהחלטה זו לצורך על מנת להציגה במקרה של מהלכים לאכיפת הגבלות תנועה.

כמובן, החלטה זו מותנית בכך שאחד ההורים אינו נדרש להימצא בבידוד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד פונה להורים בפניה נרגשת להתעלות בעת קשה זו מעל לסכסוך שביניהם, לגלות אחריות וגמישות ולנסות להגיע להסכמות ביניהם לטובת הילדים ולטובת הציבור. בהעדר הסכמה הדדית, יפעל לפי הכרעה הנ"ל.

פסק הדין מותר לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של הצדדים.

ניתן ביום ז' בניסן התש"פ (01.04.2020).

הרב אברהם הרוש

הרב אבידן משה שפניר

הרב אליהו אריאל אדרי – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה